

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld. za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien I. Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 18.

V Ljubljani, 30. septembra 1888.

Leto V.

Obseg: Vinska pokušnja. — Nauk, kako se ognjeuporne strehe delajo. — Razne reči. — Vprašanje in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Vinska pokušnja.

Kakor je obče znano, priredi c. kr. kmetijska družba kranjska v zvezi s sadno razstavo od 18. do 21. oktobra t. l. tudi vinsko pokušnjo v Ljubljani. Mnogo najboljših pridelovalcev vinskih se je že oglasilo in obljubilo dati svoja vina na pokušnjo. S te strani je vinska pokušnja torej zagotovljena. Zavedni vinarji dolenski in notranjski so vsaj po nekaterih okrajih izpolnili dolžnost svojo, sedaj le še preostaja, da bode imela vinska pokušnja tudi tisto korist, katere želi kmetijska družba. Katera je pa ta korist? Korist bodi ta, da pridejo vsi tisti, kateri potrebujejo dobrega vina, na pokušnjo, da se prepričajo, da rodi tudi na Kranjskem dobro, celo izvrstno vino. Vinska pokušnja bode tako prirejena, da bode mogoče na podlogi pokušenj tudi kupiti več množice vina, ter naj bode ta pokušnja nekaj začetek vinskega semnja. Gorenjci in Korošci! Vi ste se odvadili sami hoditi po vino na Dolenjsko in v Vipavo, ampak kupujete ga od prekupecev in zato dobivate le slabo in drago blago. Še tist, ki gre sam po vino, pride navadno vinskemu mešetarju v roke, ta ga pa pelje tja, kjer so ga najbolj podkupili. Vinskega mešetarja pa podkupi najbolj tist, ki bi se rad iznebil slabega vina po visoki ceni. Pri vinski pokušnji v Ljubljani pokusil bode lahko vsak sam mnogo vrst vina in izbral si bode tistega, ki mu najbolj ugaja. Na ta način bode dobiček dvojen: gorenjski in koroški gostilničarji dobili bodo dobrega in poštenega vina, Dolenjci in Vipavci bodo pa lahko prodali svojo izvrstno kapljico. Ker ima itako vsak Slovenec mnogokrat opravila v Ljubljani, zato naj vsak tako uredi, da pride ob času od 18. do 21. oktobra v Ljubljano na razstavo in da se udeleži vinske pokušnje.

Nauk, kako se ognjeuporne strehe delajo.

Slama, namočena v glini, ne gori. To vsak lahko poskusi. Kolikor bolj je namočena, toliko bolj se upira ognju. Glina, ki se je vsesala v bilko slame in napolnila njeno votlino, varna je od vode, tako da je dež ne more izmiti. Ako pa se streha samo po vrhu namaže ali zalije z glino, izpere jo kmalu dež. Ako se slama, namočena v glini, na debelo položi na streho, to se stropila in prekle (letve) lahko gno.

Podoba 38.

To je napotilo realno učilišče v Krasnoufimsku v Rusiji, da je iznašlo nov način, kako izdelovati lahke in ob enem krepke ognjeuporne strehe. Streha, katero je naredilo prvo l. 1883., stoji že štiri leta brez vsake poprave. Krasnoufimskega realnega učilišča pristava, kjer se uče bodoči gosposdarji, izmislila si je namreč slamnate plahte, ki se tko na navadnih statvah. Način, kako se delajo, in statve so popisane v naslednjih vrstah.

1. Plahte se tko iz navadne žitne slame brez kokalja, grašice in drugega plevela. Slama naj bo suha. Široke naj bodo plahte po 3 čevlje in pol ($3\frac{1}{2}$), debele po eden ali poldrugi palec, dolge pa kakor streha, za katero se delajo, t. j. plahte naj se tkejo na tako dolge kose, kakor je dolga streha, samo nekoliko daljše, ker se pri posadki na streho lahko pokaže, da je plahta prekratka, ker imajo stropila in prekle lahko „hribe in doline“, odreže pa se lahko vselej, kar moli čez kraj.

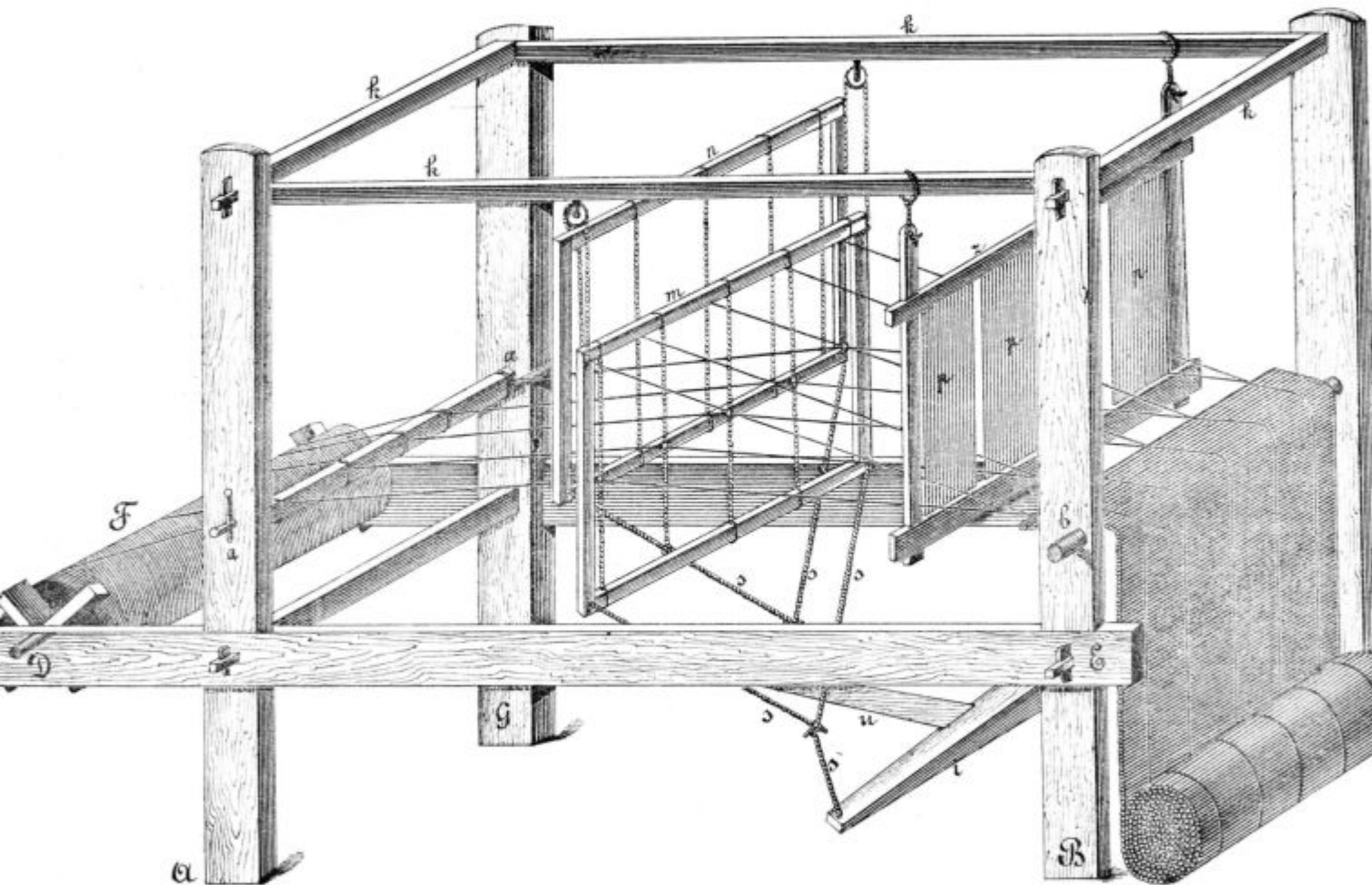
2. Statve za tkanje teh plaht so tako proste, da jih vsak stolar ali tesar lahko naredi. Pa ni treba, da bi jih imel vsak gospodar; enih statev za vso vas je čisto dovolj. Na takih statvah natketa dve ženski ali celo ena ženska z deklico ali dečkom na dan lahko več nego 20 sežnjev dolgo plahto.

3. Take statve so enake navadnim tkalčevim statvam, samo da so večje, in pa da sta valjarja za nategovanje osnove in prijemo tkanja nekoliko drugačna, kar kaže priložena podoba 37., in sicer se dela stan iz debelih desek, ki se pilijo ali žagajo na prekle (letve), široke po 9 palcev in debele po 4 palce. Seveda, ako so te razpiljene deske malo širše in debelejše, to nič ne dene. Ker ene statve lahko služijo nekoliko gospodarjem in jih je treba voziti ali nositi z

nego 9" v poprečniku (diametru). V njem se izdolbe skoraj po vsej dolžini tolika dolbina (špranja), da bi skozi njo lahko šla plahta (glej podobo 38.).

Da bi statve trdnjeje stale, in bi se nitčanki in brda (Z) lahko podvešale, za to treba vrhnje konce vertikalnih stojek skrepiti s posebno obvezko ($k k k k$) iz tenkih letev.

Nad dvema tretjinama vrhnjih prekel (letev), računajoč od tistega konca, kjer je prijemni valjar b , uvrstijo se v vrhnje prekle (letve) dva navadna škarpca, skozi katera se propuščajo remeni ali oprte, na katerih koncih se privešajo dve nitčanki m in n , t. j. dva okvirja, v katerih je nategneno navpik (vertikalno) pet zvitih žic (dratov). V sredi vsakega zvitka žice naredi se luknjica, da se v njo vdeva nitka ali motvoz osnove. Ta luknjica se na-

Podoba 37.

mesta na mesto, naredi se lahko tako, da jih je lahko razdreti.

Dolge so statve od A do B 8' 2", široke 3' 4"; vertikalne stojke A B C G 7' pa visoke.

Prekle (letve) D E, t. j. spodnja obvezka, so dolge 12' 4", molé, kakor kaže podoba, na eno stran 3' in drže velik valjar F, na katerega se namotava nitna osnova. Te prekle D E vrezavajo se v navpične (vertikalne) stojke, ki so 30" (2' 6") od tal.

V stojkah A in G so 4' 4" visoke narejene okrogle luknje, v katere se vstavlja valjar a . V tem valjarju izvrti se v eni črti z majhenim svedrcem 5 luknjic, 8" drugo od druge. V stojkah B in C narejene so 3' 2" visoko luknje za prijemni valjar b .

Ker se slamnata plahta ne more navijati na valjar b kakor platno, zato je narejen ta valjar debel ne manj

redi prav lahko, ako vstavimo v sredi žice svinčnik ali klinček, kadar zvijamo žico.

Na ravno tistih vrhnjih preklah (letvah), kakor se vidi v podobi, priveša se tudi brda, t. j. okvir, kamor se pribija slamni ótek.

Ker je vsak par osnove drug od drugega do 9", to se razume, da je tudi brda z tak okvir, ki ima vertikalne ali navpične deščice $p p p$, široke po 9", mej katerimi se puščajo ozki presledki ali špranje za vsak par osnove.

Take statve stojé v Rusiji okolo 5 rubljev, t. j. okolo 6 gld. a. v.

4. Osnova za snovanje plaht je predolga, kajti na dan se lahko setke od 20 do 30 sežnjev plahte; zato bode ceneje, ako se taka osnova naroči pri vrvarji.

Z valjarja F se lika iz 10 nitek ali motvozov raz-

deljuje na 5 parov, in vsak par vdeva se v proti stoječe luknjice valjarja *a*; potem se te nitke vdevajo v nitčanki, in sicer tako, da se ena nitka enega para vdeva v luknjico nitčanke *m*, druga pa v luknjico nitčanke *n*.

Dalje se vdevajo pari v proti stoječe votline brde *z* in v votlino prijemnega valjarja *b*; konci njih se zakrépljajo na tem valjarji s palico, ki mora seveda biti bolj dolga nego votlina v valjarji *b*.

K spodnjim krajem nitčanek privešata se dve deščici ali podnožniki (pedali) *u*, *i*; če stopiš na podnožnik *i*, vzdiga se nitčanka *n*, če stopiš na podnožnik *u*, vzdiga se nitčanka *m*. Sicer pa zna to vsak tkalec. Vrvice, na katerih so privešeni podnožniki, zaznamovane so na podobi s črko *s*. Ko se vzdigata in spuščata nitčanki, odkriva se zev osnove, kamor se zaklada slamni votek, ki se mora vsakokrat dobro pritisniti z brdo.

5. Za osnovo jemljo se krepke nitke, kakeršne rabijo ribiči za svoje mreže, ali pa nesučeni motvozi. Motvozi so boljši, kakor je pokazala izkušnja, dasi so dvakrat teži in draži.

Za votek jemlje se slama, 1 ali $1\frac{1}{2}$ palec debela. Ako je slama bolj kratka nego je treba, ali ako je pometa, treba poravnati jo, da bo ležala v širino vse plahte; klasje naj bo v sredi, debeli konci slame pa po krajéh.

6. Kraji tkane plahte se sproti okrezujejo s srpom. Potem se sname osnova z valjarja *a*, plahta se vdeva v votlino valjarja *b* na toliko, da se, če ta valjar enkrat ali dvakrat zavrtimo, osnova zopet nategne. Tako bode konec plahte ležal na tleh, in se lahko tke, kolikor dolgo kdo hoče, na valjarji pa ostajata ne več ko dva obrata, da se osnova udrži nategnena. Da je valjarje lahko sukati ali vrteti, vtakne se na njih desnem konci zunaj statev klin, ki ob enem drži valjar krepko, da se ne suka (glej na podobo 38, *t*).

7. Stkane plahte se režejo na take kose, kakor je dolga streha, in se močijo jako skrbno v glini.

8. Da bi se dobila popolnoma ognjeuporna streha, treba je rabiti najbolj mastno glino, t. j. tako, ki ni peska v njej. Da v glini ni peska, spozna se lahko če med zobmi ne hrusti, ako se požveči. Ako pa je v glini pesek, treba jo očistiti. To se dela takole: Izkopljeta se dve jami. V eno jamo se položi glina, kakeršna je, in naliva se na njo vode; potlej se dobro meša s preklami ali žrdmi; vode je treba toliko, da je razmešana glina taka, kakor s smetano mleko. Tako pesek sede na tla, z vrha pa se čista glina zajema s korcem in preliva v drugo jamo. Ako je v glini pesek, zabija se ta pesek slami v luknje, in glina ne more vlesti v sredo slame.

9. Za močenje plaht izkoplje se dolga jama, široka nekoliko bolj nego plahta, globoka pa kake 3' ali 4'.

Dolga pa je lahko jama, kakor kdo hoče; samo je treba pomniti, da naj bo jama, če se za osnovo jemljo tenke nitke, bolj dolga, da bi se plahte ne trgale, kadar se uže namočene vlečejo iz jame. Če so nitke tenke, naj se plahta strklja kakor platno, kadar je belijo, in naj se pod njo položi na vsakem konci ena preklja, in naj se tako vzdigne iz jame.

10. Ko je jama izkopana, kakor je treba, naliva se na nje dno glina tako gosto, kakor s smetano mleko ali zelo redka smetana. Glinena luža, ki se naliva na dno, naj bo globoka kake 4 palce. Potem se zloži plahta v nekoliko gub ali slojev v jamo, in sicer takole: najprvo se položi v jamo ena gubo ali sloj, katero je treba dobro zaliti z glino in dobro poteptati z bosimi nogami. Najprvo pojdejo iz slame debeli mehurji zraka

ali vzduha; no, čim dalje se plahta tepta, tem manj mehurjev bo šlo iz nje. Ko mehurji nehajo iti iz slame, pomeni to, da v njej ni zraka več, to je, da je glina vlezla v vse luknjice. Potlej se plahta pregiba, in na prvo gubo položi se drugo, na katero je treba naliti zopet toliko gline, da je delavcu pod nogami plahta popolnoma utopljena v glini. To gubo je treba ravno tako teptati ko prvo. Tako se dela z vsemi sloji, dokler plahta ne napolni vse jame. Potlej se na plahto položi kaj težkega, da je vsa pod glino in tako naj se moči v jami 24 ur. Vse to je treba delati jako natančno, in takrat se dobó streha, katera se upira največjemu ognju.

11. Ko se je plahta dobro namočila, t. j. čez 24 ur, potegne se iz jame in suši na solnci. Ko je suha na eni strani, naj se obrne na drugo; še bolje pa je, ako se polože plahte na lesene koze, da jih veter opihava ob enem zgoraj in spodaj.

12. Namočene in posušene plahte strkljajo se, vzdigajo na streho in po njej postiljajo.

13. Ako so plahte široke $3\frac{1}{2}'$, potem je stropila treba rešetiti z navadnimi žrdmi, ki se pribijajo na stropila tako, da so druga od druge $1' 2''$, t. j., bolj kratko rečeno, dober čevlji. Rešetovanje se začne od spodaj. Vsaka plahta bo torej pokrivala tri rešetine ali žrdi, t. j. opirala se bo na treh mestih. Pribija pa se samo na tretji žrdi, t. j. na vrhnji, z lesenimi klini ali pa z žebli, ali pa se privezuje s trto iz vrbovih ali bekovih mladik; privezuje pa se pod prvim parom nitne osnove, tako da prosti kraj moli po $4''$ čez žrd.

14. Plahte se nastiljajo tako, da se začne od spodaj, in sicer vsaka plahta mora pokrivati polovico prejšnje.

15. Ko je plahta pribita ali privezana, treba jo je namazati z glino tako gosto, kakor je v jami, in sledeča plahta pritisne se krepko na to mažo. Ni pa treba, da bi ta glina bila čista, saj je mej dvema plahtama, in dež ne pada na njo.

16. Ker vsaka plahta zavzema polovico prejšnje, dobo se streha, na kateri leže plahte v dve gubi (sloja); samo polovica prve plahte, t. j. spodnje na kraji strehe, je v eno gubo. To pa se ne sme tako pustiti, tem menj, ker spodnja plahta, čez katero se steka vsa voda, največ trpi. Zato pa naj se spodnja plahta, kadar je prikrepjena, namaže vsa z glino, in na njo naj se položi na vso druga plahta, tako bo torej spodnji kraj strehe tudi v dve gubi (sloja); na nj se položi tretja plahta, na tretjo četrta itd. do vrha strehe.

27. Vrh strehe (kobila) dela se tako: Treba je na prvi osnovi sešiti vkup dve plahti, razganiti ji naravno in osedlati ž njima vrh strehe; tako bode strešni greben visok okolo $4''$. — Strmina strehe naj bo pod 45° , t. j. kakor je strm suh pesek, če ga siplješ v kopico.

Ko je vse to storjeno, je streha narejena in tako lahko stoji zelo dolgo, in voda in ogenj jej nič ne moreta.

Da pa bode streha še močnejša in lepša, naj se cementuje. Ta cement dela se tako le: vzame naj se 8 delov gašenega vapna, 4 dele gline in 5 delov peska. Vse to se ne jemlje na ves ali vago, ampak po objemu, t. j. na primer 8 mernikov vapna, 4 mernike gline in 5 mernikov peska. Vse to naj se položi v jamo, naj se zalije z vodo in meša dobro. Gosta pa naj bo ta zmes kakor gost močnik. Ta zmes je po svoji sestavi jako podobna hidravličnemu vapnu ali cementu in prihaja če dalje krepkejša, tako da tako namazana streha stoji na večne čase.

Ko se streha maže s tem cementom, naj se precej posipa z opeko, razbito drobno kakor grah, ali pa z ravno tako, debelim peskom.

Ako je vreme zelo suho in vroče, suši se ta cement na strehi zelo hitro in tu pa tam poka. Te razpoke naj se zadela z vodo z jako drobnim rečnim peskom, ki mu pravimo svišč; tako bo streha čisto gladka in zelo lepa, tako da celo ulice v mestih ne more kaziti.

Take strehe ne goré, jako so močne, lahke in veliko bolj po ceni, nego iz opeke, skrili, železa ali desek.

Take plahte se rabijo lahko ne samo na streho, ampak opažajo se ž njimi lahko tudi lesene stene, samo da se plahte pa steni ne pokladajo druga na drugo, ampak zaporedoma, in potem se mažejo z zgoraj popisanim cementom.

To je vse, kar je bilo mogoče povedati o teh strehah. Na veliko moje veselje dobil sem sporočilo, da je moj prvi spis o teh strehah v „Kmetovalcu“ vzbudil veliko zanimanje tudi v sosednji Hrvatski, potem, ko ga je priobčil tam vrli „Narodni prijatelj“.

Iz Varaždina dobil sem nedavno pismo od vrlega narodoljuba, veleučnega profesorja g. J. Francelja, bivšega urednika „Pučkoga Prijatelja“, v katerem me prosi nekoliko razjasnil, kajti do njega so se obrnili že nekateri gospodarji hrvatski, ki bi radi izdelali take strehe, pa jim moj spis v „Kmetovalcu“ ni dovolj jase, mojega naslova v Rusijo pa ne znajo.

Da bi jim ustregel, napisal sem po knjižici ruski ta nauk natančno in podrobno, da bi prosti narod mogel razumeti. Upam, da, celo prepričan sem, da je treba poskusiti samo enemu gospodarju, pa ga bodo posnemali vsi sosedje. Moj spis v „Kmetovalcu“ ni bil podroben; hotel sem ž njim le vzbuditi zanimanje in zato sem prosil, naj se vsakdo obrne do mene, ako česa ne razume.

Mere sem postavil stare, ker mislim, da si naš kmet vendar metrične mere ni še dobro prisvojil; čevlji so označeni z eno črto ('), palci pe z dvema (").

Poskušnje, da streha ne gori, in da je nobena ploha ne more premočiti, delale so se večkrat v pričo administrativne in više gosposke, da, celo pri velikem knezi Nikolaji Nikolajeviču staršem.

Na strehi zažgi grmado — streha ne zgore; ako zažgeš grmado pod streho, zgore samo stropila in žrdi, streha pa ne. Zavalili so streho od vseh strani s slamo in zažgali, ali ogenj se strehe ni dotaknil.

Ko je zgorela na strehi velika grmada drv, ostala so stropila in žrdi pod streho popolnoma hladne. Na streho, nenamazano s cementom, izpustili so je na manj ko kvadratni seženj cel sod vode iz požarne cevi — pa streha se ni premočila.

Da bi tudi stropila in žrdi ne gorele, namažejo naj se s takole mažo: Na 3 funte gašenega vapna vzame se 2 funta pepela in 1 funt peska. Vse to se zalije s kuhanim lanenim ali kakim drugim oljem in se dobro zmeša. Gosta naj bo ta zmes tako, da bi se lahko mazala s čopičem (penzljem). Ko namažeš enkrat, naj se dobro posuši, potem pa namaži še enkrat. Tako tudi stropil in žrdi ne more ogenj uničiti. To mažo sem poskusil sam in se prepričal, da ne gori deska, ki je ž njo namazana.

In tako želim le eno: delajte take strehe, gospodarji. One se ne boje ne vode, ne ognja, ne mraza, od katerega opeka včasih poka. Po ceni so najbolj, najbolj trdne in ravno tako lepe. Ker se lahko cement posipa z razbito opeko ali s peskom, delajo se na strehi lahko razne figure.

Rusko ministerstvo notranjih zadev in narodne prosvete ali omike porablja vse svoje sile, da bi se te strehe razširile. V Avstriji po bode vzela to stvar v svoje roke gotovo rada vsaka c. kr. kmetijska družba, pomagali ji pa bodo gg. učitelji, župani, visokočestita duhovenstvo in sploh vsi, ki so v dotiki s prostim narodom. V to pomozi Bog!

Prof. M. Hostnik.

Razne reči.

— **Gnojenje gozdov.** Odpadlo listje in iglice so edini naravni gnoj gozdu. Božja previdnost je tako uravnala, da prihaja odpadlo listje in igličevje gozdni spodraži v korist. Korenine gozdnega drevja raztezajo se namreč navadno prav pri vrhu po zemlji, in tanjše koreninice poganjajo med steljo, imajo torej ta namen, da srkajo vase gnojnino iz listja in igličevja. In tako nas prav previdnost modrega Stvarnika opominja, da bodimo varčni ter obračajmo vse v prid, da se nič ne izgubi.

— **Šota kot stelja.** Drobno stolčena in dobro posušena šota sicer nima v sebi toliko redilnih snovi rastlinam kolikor slama, zato pa vleče prav veliko vlage nase, ohrani gnoj dober in rahlja zemljo. Ta tvarina je torej vselej prav dobra stelja. Ravno tako je s tisto ledinsko puhlico, ki se naredi iz razne rastlinske segnile šare, ali s prstjo, ki je s tako puhlico močno namešana. Takih reči je po nekaterih krajih obilo in se prav s koristjo rabijo za steljo.

— **Kako se delavna živina obvaruje žuljev,** katere prizadevajo komati ali leseni jarmi. Žulje delajo delavni živini komati ali jarmi, posebno ob deževnem ali meglenem vremenu. Vsak deževni ali megleni dan naj se volu vrat, kjer bi se utegnil žulj narediti, z navadnim žganjem pomoči in potem namaže z milom (žajfo). Če dela vol ves dan v dežji, treba to o poludne ponoviti. Vsak tak deževni delovnik zvečer naj se pa vrat malo pomaže s terpentinom. Kdor ravna tako dela, lahko brez vse skrbi ob vsakem dežji z živino, in ni se mu bati, da mu postane žuljava.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 104. Pošiljam Vam malo hmeljevega cvetja ter prosim, naznanite, če je to pravi hmelj? Rad bi ga nasadil sem ter tja. Ako pa poslani hmelj ni pravi, blagovolite mi sporočiti, kje se dobé sadike. (U. G. v Tomaju).

Odgovor: Poslani hmelj je pravi, ter ga lahko razmnožujete z razdelitvijo korenin. Nikar pa ne mislite, da bodele imeli kedaj kaj dobička od nekaterih divje rastočih hmeljevih rastlin. Na umno pridelovanje hmelja na zemljiščih, ki bi bila navlašč za to namenjena, pa na Krasu niti misliti ni.

Vprašanje 105. Pri nas sejemo jeseni ozimno rž na ta le način. Najprvo odločimo tak prostor, koder so plitva tla in koder raste trava slabo. Tega sveta pa ne obdelamo nič, ampak posejemo kar po vrhu rž ter potresemo z drobnim gnojem. Rž prav dobro uspeva, in tudi trava raste dobro. Tam pa, koder pride gnoja preveč na debelo, in koder vzraste rž posebno gosta, pokažejo se pozneje pleše, in zato vprašajem: Ali ne bi bilo dobro sejati med rž travo, pa kedaj, katero travo, in kje je dobiti take trave? (A. R. na C.)

Odgovor: Pridelovanje rži po navedenem načinu zdi se nam kaj čudno, vendar je morebiti opravičeno za vaše kraje, koder morate gledati, da so tla zaradi burje vedno zaledinjena. Brezdvomno bode pa dobro, ako sejete spomladi na ozimno žito travno seme, katero podvlečete na rahlo z brano, ali pa če vam nagaja kamenje po kraških tleh, z železnimi grabljami. Jesenska setev bi bila boljša, a od hude zime po

vaših krajih, od burje, katera sneg odpihava i. t. d., ne bi dobro uspevala jesenska setev. Za travno setev vam priporočamo latovko (poa pratensis) in pasjo travo (dactylis glomerata). Semena lahko doboste n. pr. pri Eifler & Comp. na Dunaji.

Vprašanje 106. Imam na vrtu svojem hruško, katera je spomladi evela, ob enem pa dobila bolno listje, katero je kmalu odpalo. Tudi se noben sad ni prijel. Sedaj pa cvete hruška v novič. Blagovolite sporočiti, kaj pomeni to drugo cvetje? (S. Z. v Gl.)

Odgovor: Mnogo dobivamo dopisov, v katerih nam čudoma sporočajo, da sadno drevo drugič cvete. Tudi po naših slovenskih listih beremo vsako jesen sporočila o tem čudu, ki pa ni nikakešno čudo. Vsako sadno drevo, kateremu je šlo spomladi cvetje in listje zelo zgodaj po zlu, vsled bolezni, mrčesov, toče i. t. d., požene zopet iz novega, ako se prej ne posuši, in če ima v sebi dovolj moči, cvete jeseni še enkrat. Dostikrat pa cvete drevo jeseni, ne da bi se mu bilo kaj prigodilo spomladi. Tedaj je pa drevo bolno in pogine navadno prihodnjo pomlad. Bodite uverjeni, da je jeseni cvetoče drevo nasledek čisto naravnih dogodiljav, a nikakor nič posebnega, pa tudi ne nasledek lepe in gorke jeseni.

Vprašanje 107. Vsled nove postave o davku za žganje ne moremo več z dobičkom kuhati žganja iz tropin. Ker se nam vendar škoda zdi tropine zametati in ker smo slišali, da so dobre za krmo, zato blagovolite sporočiti, kaj mislite Vi o tropinski krmi, in kako naj ž njo krmimo. (Kmet. p. v M.)

Odgovor: Žgane tropine rabijo prav izvrstno za krmo. Nežgane tropine so slabše, ker imajo v sebi preveč grampe. Kravam, zlasti brejim kravam, ni pokladati nežganih tropin. Junice, krmiljene z nežganimi tropinami, začne se prezgodaj pojati. Volom in živini, katero pitate, smete dajati 2 do 3 kg nežganih tropin na dan, in sicer pomešane s senom ali rezanico. Živina je prav blastno tropine. Kuhane tropine so dobre za prasiče. Za krmo se shranijo tropine najbolje močno nasoljene, da prehitro ne pokipe.

Gospodarske novice.

* **Prodaja plemenskih bikov na Krškem.** C. kr. kmetijska družba kranjska prodajala bode v torek 16. oktobra dopoldne ob 9. uri na Gregoričevem dvorišču na Krškem biki murcedolske (sive) pasme. Ti biki so nakupljeni z državno podporo ter bodo prodani na javni dražbi onim kranjskim gospodarjem, kateri dajo največ za nje. Na dražbo bodo postavljeni biki za polovično kupno ceno.

* **V izpraševalno komisijo za podkovstvo** imenoval je c. kr. deželni predsednik za eno leto dr. Karola Bleiweisa viteza Trsteniškega kot vodjo podkovske šole in c. kr. deželnega živinskega zdravnika Ivana Wagnerja.

* **Vino, katero pride na vinsko pokušnjo,** bode vsled prijazne obljube gospoda župana ljubljanskega mesta prosto užitninskega davka.

* **Premovanje konj na Kranjskem za l. 1888.** Ob tem premovanju bili so odlikovani po nastopnih konkurznih postajah naslednji gospodarji. Dne 3. septembra v Radovljici: a) za kobile z žrebeti: Ivan Legat iz Zabreznice z 40 gld., Ivan Pretnar iz Noš s 25 gld., Ivan Gogala iz Studenčiča z 20 gld., Miroslav Homan iz Radovljice z 20 gld., Josip Pogačar iz Vrbe s srebrno svetinjo in Ivan Gogala iz Hraš s srebrno svetinjo; b) za mlade kobile: Ivan Paplar iz Vrhnja s 30 gld., Ignacij Rozman iz Praž z 20 gld., Tomaž Prešern iz Lesec s 15 gld., Ivan Šarl iz Kapljenja s srebrno svetinjo in Franc Avsenik iz Studenčiča s srebrno svetinjo; c) za žrebete: Simon Murnik iz Mošen z 10 gld., Anton Žnidar iz Zgoš z 10 gld., Miha Zupan iz Zaspas z 10 gld., Ivan Gogala iz Lesec, Josip

Langus iz Mlake in Josip Pogačar iz Vrbe s srebrnimi svetinjami. Dne 4. septembra v Kranji: a) za kobile z žrebeti: Josip Križnar iz Stražišča s 40 gld., Janez Kepič iz Cerkljan s 25 gld., Fran Verbič iz Dolenjega Bernika in Aleksander Bergant iz Št. Jurija vsak z 20 gld., Janez Moli iz Voglja s 15 gld., Fran Kepič iz Cerkljan, Fran Pavlič s Klance in Andrej Rebol iz Hraš s srebrnimi svetinjami; b) za mlade kobile: Anton Tiringer iz Stražišča s 25 gld., Janez Čebul iz Otoka z 20 gld., Janez Logar iz Vodice s 15 gld., Jakob Goljot iz Polja in Franc Bohine iz Zaloga s srebrnimi svetinjama; c) za žrebete: M. Jež iz Bukovice, J. Debevec iz Polja in Matej Barle iz Luž vsak z 10 gld., Matej Golob iz Št. Jurja, Janez Rogelj iz Zapog in Jakob Grašič iz Besnice s srebrnimi svetinjami. Dne 6. septembra na Vrhniki: a) za kobile z žrebeti: Josipina Hribar iz Podgabra z 40 gld., Jarnej Črne iz Ljubljane s 25 gld., Ant. Marinko iz Vnanjih Goric in Jarnej Jeraj iz Notranjih Goric vsak z 20 gld., Fran Oven iz Podsmerek s 15 gld., Jarnej Šušteršič iz Plešivice, Anton Zeliškar z Brezovice in V. Korče iz Sinje Vasi s srebrnimi svetinjami; b) za mlade breje žrebice: Anton Gabrež iz Matenje s 30 gld., Matej Smuk iz Bevk z 20 gld., Fr. Čuden iz Dragomera s 15 gld., Janez Jeraj iz Notranjih Goric in V. Korče iz Sinje Vasi s srebrnimi svetinjama; c) za enoletne in dvoletne žrebice: Janez Jeraj iz Blatne Brezovice, Fr. Oblak s Stare Šrange in Gabrijel Jelovšek z Vrhniške vsak z 10 gld., Ig. Jelovšek z Vrhniške, Jarnej Beer in Fran Štrukelj z Brezovice s srebrnimi svetinjami. Dne 7. septembra v Postojini: a) za kobile z žrebeti: Alojzij Puc v Hrenovicah s 25 gld., Ignacij Štefin iz Zaloga s 15 gld., Janez Mihelič iz Hraš in Matija Lavrenčič iz Postojine s srebrnimi svetinjama; b) za enoletne in dvoletne žrebice: Ignacij Štefin iz Zaloga in Josip Lavrenčič iz Postojine vsak z 10 gld. Dne 10. septembra v Ribnici: a) za kobile z žrebeti: Josip Kresce iz Kočevja s 40 gld., Jarnej Marolt od sv. Gregorja s 25 gld., Štefan Hamberger iz Ribnice in Jurij Lesar iz Hrovače vsak z 20 gld., Anton Grebene od sv. Gregorja s 15 gld., Štefan Peterlin iz Velic Poljan in Josip Kusold iz Šalke Vasi vsak z 10 gld., Josip Zidar iz Morave, Janez Rigler iz Prapreč, Ivan Zobec iz Hrovače in Rudolf Merhar iz Prigorice s srebrnimi svetinjami; b) za breje kobile: Matija Pere iz Mošvalda s 30 gld., Bernard Kovačič iz Sodražice z 20 gld., Josip Čampa iz Zlebiča s 15 gld., Ivan Andolšek iz Zlebiča in Ivan Danko iz Nemške Vasi s srebrnimi svetinjama; gospod dr. Rudež odrekel se je tretjemu priznanemu darilu ter je dobil zato priznalno diplomu; c) za žrebice: Fran Oražen iz Prigorice, Anton Česarek iz Dolenje Vasi, Josip Mauser iz Poloma, Stefan Hönigman iz Srednje Vasi, Anton Arko iz Ribnice in Fran Kaplan iz Dolenje Vasi vsak z 10 gld., Matija Siegmund iz Gšvenda, Josip Petrič iz Karlovice, Jakob Lavrenčič iz Sodražice, Nace Merhar iz Prigorice in Andrej Andolšek iz Velic Poljan s srebrnimi svetinjami. Dne 12. septembra v Novem mestu: a) za kobile z žrebeti: Ivan Kuntarič iz Kostanjevice s 40 gld., Ivan Gorenje z Vrha s 25 gld., Anton Barbarič iz Čadreja z 20 gld., Florijan Zorko iz Bele cerkve s srebrno svetinjo; b) za breje kobile: Anton Planinšek iz Mirne s 50 gld., Alojzij Vovk iz Zbur s 30 gld., Anton Majzelj iz Št. Jarneja z 20 gld., Ivan Marinšek iz Cerklj s 15 gld., Martin Ranguš iz Sela z 10 gld., Anton Straus iz Kostanjevice, Franc Nečimer iz Tomaževe vasi in baronica Bors iz Pleterja s srebrnimi svetinjami; c) za enoletne in dvoletne žrebice: Anton Majzelj iz Šent Jarneja z 20 gld., Ivan Strojman iz Ostroga s 15 gld., Franc Stergar iz Leskoveca z 10 gld., Josip Gričar iz Malenc z 10 gld., Franc Vide iz Švabovega z 10 gld., Anton Barbarič iz Čadreja z 10 gld., Franc Zupančič iz Prekopa, Vincenc Smola iz Grma, Ivan Marinšek iz Cerklj in Avgustin Lužar iz Novega mesta s srebrnimi svetinjami.

INERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljanja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Otvorenje državne sadne razstave. Predsedniku grofu Attems-u brzojavilo se je iz Najvišjega cesarskega dvora v Gödölö, da bode Njega Veličanstvo cesar otvorilo državno sadno razstavo dne 2. oktobra ob 12. uri popoldne..

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborne zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih: **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahtnitve; **divjakov** in **podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotičnega drevja** in **grmovja**, drevja (10—17) **za drevorede** itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih **cepljčev** vsih vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji**. Cena 80 kr.
" " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati**. Cena 50 kr.
" " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati**. Cena 20 kr.
Gustav Pirš: **Mlekarstvo**. Cena 10 kr.
L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi**. Cena 10 kr.
Adolf Trientl: **Stelja in gnoj**. Cena 10 kr.
W. Schleicher: **Zivali kmetijstvu in gozdarstvu koristne**. Cena 10 kr.
M. Rant: **Opis najnavadnejših, sadjereji škodljivih mrčesov**. Cena 10 kr.
Dr. Simon Strupar: **Zininozdravništvo**. Cena 1 gld. 80 kr.

☛ Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštne povzetji, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto

Gg. šolskim predstojnikom in učiteljem

priporoča

(41—9)

Andrej Druškovič

trgovina z železnino in orodjem

na Mestnem trgu št. 10,

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjerejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgulja, škarje za gosenice, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladiče, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

Št. 13600.

Razglas.

Da bi c. kr. okrajno glavarstvo zamoglo omogočiti vinorejcem prejem reznikov ameriških trt: vitis riparia, vitis solonis in York Madeira, vse tri za podlogo pri požlahtnenji, York Madeira pa za porabo brez požlahtnenja iz državne ameriške trtnice v Kostanjevici na pomlad leta 1889. so razpoložene pri dotičnih občinskih uradih napovedalne pole v katere naj upišejo vinorejci svoje ime, stališče, h. št., potem vrsto gori imenovanih trt, in število reznikov (72—1)

do konca meseca oktobra l. 1888.

Cena za 100 komadov reznikov se bode razglasila, kadar bode tu sem dospel dotični odlok c. kr. visokega ministerstva za poljedelstvo.

C. kr. okrajno glavarstvo na Krškem,

dne 20. septembra 1888.

Weiglein, m. p.

c. kr. okrajni glavar.

Živinski prah,

katerega izdeljuje

Piccolijeva lekarna „pri Angelu“ na Dunajski cesti v Ljubljani.

Izvrsten najboljši pripomoček proti vsim boleznim pri konjih, kravah in volih. Kdor jih hoče ohraniti zdrave in jih obvarovati vsake nalezljive bolezni, naj dá konju, kravi, ki molze, itd. vsaki dan 2 žlici tega prahu. Ako je pa ži al že bolna, naj ji dá vsaki dan 2—3krat po eno polno pest. Ako je to še premalo in je treba večjega učinka, kakor na

pr. pri vnetici črev, koliki, itd. naj dá živali večjo ali dvojno mero na vsako 1—2 uro. Živalim, zbolelim zaradi nečiste krvi, naj se dá 3krat na dan po 2 žlici.

Za drobnico, kakor teleta, prešiče, ovce itd. zadostuje, da ostane zdrava, 2krat na dan po pol žlice; kot zdravilo zoper gori omenjene bolezni naj se pa daje tretji del tega, kakor večji živali. Najbolje je, ako se pomeša živinski prah z otrobi, ali se daje na kruhu; če to ni mogoče, se mora z vodo pomešati in na kak način živali vlivati.

En paket velja 25 kr.

(19—15)

Izvirno muricidolsko (sivo) goved (bike),

nakupljeno z državno podporo, prodajal bode podpisani odbor

v torek dne 16. oktobra t. l. dopoldne ob 9. uri na dvorišči gostilne pri Gregoriču na Krškem.

Goved se bode prodajala potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Goved se postavi na dražbo za polovico cene, ki je družbo stala in se onemu odda, ki največ zanjo ponudi. (72-1)

2. Kdor goved kupi, jo mora precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzeme kupljeno goved v varstvo svojo. Podpisani odbor v nobeni zadevi dober ne stoji, zato naj pa vsak, ki misli kako goved kupiti, žival še pred dražbo dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Divji kostanj

kupi v vsaki množici na vsaki postaji
po najvišji ceni (68-2)

F. C. Streyhofer v Gradci (Graz).

Semenarska postaja

K. Rambouseka v Zborovu, pošta Forbes na Češkem

ima na prodaj za prihodnje jesensko setev
skušena semena zimskega žita sledečih sort:

Požlahtneno menjalno pšenico.
Avstral. Alaby pšenico z resjem.
Zborowsko menjalno rž.
Labradorsko rž.
Švedsko sneženo rž.
Montansko rž. (60-3)
Kolosalno rž.
Probstajsko rž I. pridelek po originalnem semenu.

Naročitve zvršujejo se po vrsti, kakor doidejo in sicer v plombovanih vrečah.

Cenike dobi se na željo zastonj.

Radgonska kislá voda

(Radkersburger Sauerbrunn)

Štefanije studenec.

Najčistejši alkalični kislec

Lastnina J. DELLER-JA v Radgoni.

Glavna zaloga in prodajalnica za Kranjsko izročena je edino le agenturni in komisijski trgovini

J. LININGER-JA

Rimska cesta št. 9 v Ljubljani

(44-11)

kjer se sprejemajo vsa naročila.

Enotna cena je, ako se kupi 100 bokalskih steklenic v zabojih po 25 steklenic 16 glđ. in 100 steklenic po pol bokala v zabojih po 50 steklenic 11 glđ. franko zaboj v Ljubljani. Manjše število steklenic se ne more naročiti, pač pa se dapošlje, ako kdo želi, kislec za poskušnjo.

Štefanije studenec je oglene kisline in ogleno-kislega natrona najbolj bogata mineralna voda, je čisto alkaličen studenec in je vsled svojih izvanredno dijetičnih in zdravilskih lastnosti najizvrstnejši kislec. Z vinom pomešan je Štefanije studenec jako prijetna, hladilna in pozivljajoča pijača in se posebno zaradi tega priporoča, ker tudi najkislejše vino spremeni v prijetno, ljubko in sladko-okusno pijačo. To se izvrši po posebni ugodni sestavi vode Štefanije studenca, po kateri se vinska kislina nevtralizira, to je uniči. S sladkorjem, limonami (citronami) ali raznim sadnim sokom zmešana je voda Štefanije studenca prav šampanjcu podobna. Vsled velike množine proste oglene kisline in dvojno oglenih kisljih soli, posebno pa dvojno ogleno-kislega natrona je Štefanije studenec najboljša namizna pijača, katera se z vso pravico uvrščuje mej najboljše kislice cele Evrope.

Štefanijski studenec ima kot zdravilo najboljši vseh pri katarjih želodca in črev, pri pomanjkanji teka, pri teškočah prebavljenega, pri zaprtji vode vsled prehlajenja, pri zlati žili, pri jetrih, vraničnih in žolčnih boleznih, pri bledici, popustni mrzlici in pri družih živčnih afekcijah.

Dobi se ŠTEFANIJSKI STUDENEC v znanih specerijskih prodajalnicah v Ljubljani in na deželi.

Gospodu

G. PICCOLI-JU, lekarju „pri Angelu“ v Ljubljani.

Sprejmite izraz moje najiskrenejše zahvale za Vašo **esenco**, katera me je rešila bolezni, koja me je spravila skoraj na kraj groba. Strašne bolečine sem trpel v želodec brez vsakega upa na olajšitev. Vedno hujšej bolezni pridruži se še zlatenica. Ali jaz in mnogo mojih tovarišev dobilo je zopet popolno zdravje, in to le po Vašej nedosegljivej „Piccolijevej esenci“, za kojoj smo Vam dosmrtno hvaležni.

Josip Tomažič,
č. kr. orožniški vodnik v Pulji.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr., poštne stroške trpé p. t. naročniki.

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-JU „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarju Rizzoli-Ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (39—10d)

Koroški rimski vrelec

je najčistejša alkalična planinska kislá voda, naravna kakor izvira, nima v sebi nič sestavnih del, kateri bi neugodno uplivali, ne sčrni vina, zato je najboljša namizna voda. Ta vrelec je izvrstna zdravilna voda proti kataru in za bolezni v vratu, želodci, mehurju, ledvicah itd. Posebno dobro zdravilo je voda rimskega vrelca zmešana z mlekom in sladkorjem proti otroškemu kašlju.

Koroški rimski vrelec prodaja v polliterskih in celiterskih steklenicah

M. E. Supan

(69—2)

v Ljubljani na Dunajski cesti.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetelni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede (20—15)

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši.)

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. mlatilni stroji na vlačilo (Göpel) in na roko slamorezni, šivalni, potem stroji, s katerimi se žito čisti in odbira, dalje malni, ki snajžijo, žito trejo (šrotajo) in sadje mečkajo, potem otrgači za koruzo robkati in grozdje obirati, za vino in sadje, smrk (pumpe), dalje tudi smrk za gnojnico; stroji s katerimi se repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice, varne pred tatom in ognjem, stroje za žehtanje in ožemanje po Strakoseh in Bonerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. (46—9)

Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakapovanje, svarim pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od tverd, katere nihče ne pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Moj popotnik **Ivan Grebene** ima mojo legalizovano, splošno pooblastilo, naj se morejo kmetovalci popolnoma zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugači pa prosim se pismeno in s zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franz Detter.

